

1 Što pravni pojam „dostava pismena” znači u praksi? Zašto postoje posebna pravila o „dostavi pismena”?

U pravnim postupcima komunikacija je iznimno važna. Neophodno je da stranke i sudac budu obaviješteni o zahtjevima tužitelja, argumentima tuženika, odvijanju postupka i odluci suca. Stranka koja ne prihvaća presudu i podnosi žalbu višem sudu o tome mora obavijestiti ostale stranke. Komunikacija se sastoji od uručivanja ili slanja pismena (npr. poziva, tužbe, zahtjeva, presuda, žalbi itd.). U ovom tekstu ne radi se o samim dokumentima, nego o načinu na koji se dostavljaju strankama i, ako je primjenjivo, sudu. Relevantna pravila utvrđena su u člancima od 32. do 47. Zakonika o pravosuđu.

U Belgiji postoji razlika između slanja dokumenata (*notification*) i dostave pismena (*signification*).

Dostava pismena u biti je upućivanje dokumenta drugoj osobi putem državnog službenika. U Belgiji se taj službenik naziva sudskim izvršiteljem (*huissier de justice*). Dostava pismena u strogom smislu sastoji se od upućivanja ovjerene preslike pismena drugoj osobi putem sudskog izvršitelja.

Sudski izvršitelj može dostavljati različita pismena (u daljnjem tekstu nazivaju se pismenom ili dokumentom koji je predmet dostave pismena). Najpoznatija pismena jesu:

- poziv za pojavljivanje pred sudom,
- dostava presude (ponekad popraćena platnim nalogom),
- platni nalog,
- nalog za napuštanje prostora,
- ovrha (npr. nad pokretnom imovinom, smještajem itd.),
- dostava prethodne obavijesti,
- ...

Za razliku od dostave pismena, slanje dokumenata jest slanje postupovnog akta u izvorniku ili preslici poštom (dakle, bez sudjelovanja državnog službenika). Važan je datum dostave pismena.

U slučaju poziva na sud moraju se poštovati određeni rokovi između trenutka dostave pismena i trenutka kada se održava uvodna rasprava o predmetu.

Pri dostavi presude taj datum predstavlja trenutak od kojeg teče rok za podnošenje prigovora ili žalbe.

Najčešće se upotrebljava dostava pismena. Slanje dokumenata upotrebljava se u određenim slučajevima utvrđenima zakonodavstvom.

Pismeno mora potpisati sudski izvršitelj te mora sadržavati podatke navedene u nastavku, kako je utvrđeno člankom 43. Zakonika o pravosuđu; u protivnom smatra se ništavnim:

1. datum, mjesec, godinu i mjesto dostave;
2. prezime, ime, zanimanje, adresu i, ako je primjenjivo, svojstvo i broj upisa u trgovačkom ili obrtničkom registru osobe na čiji se zahtjev pismeno dostavlja;
3. prezime, ime, adresu boravišta ili, ako je primjenjivo, prebivališta te, ako je primjenjivo, adresu osobe kojoj je pismeno upućeno;
4. prezime, ime i, ako je primjenjivo, svojstvo osobe kojoj je poslana preslika ili gdje je preslika ostavljena u slučaju predviđenom člankom 38. stavkom 1. ili gdje je preslika podnesena u slučajevima iz članka 40.;
5. prezime i ime sudskog izvršitelja i adresu njegova ureda;
6. prikaz troškova akta.

Osoba kojoj se šalje preslika potpisuje izvornik. Ako to odbije, sudski izvršitelj to evidentira na dokumentu.

U skladu s člankom 47. Zakonika o pravosuđu sudski izvršitelj ne smije dostavljati pismena:

1. prije 6 sati i nakon 21 sat na mjestu koje nije otvoreno javnosti;
2. subotom, nedjeljom ili na državni praznik (to se ograničenje ne primjenjuje na dostavu pismena u kaznenim postupcima: vidjeti sudsku praksu Kasacijskog suda, 27. ožujka 1984., R.W. 1984.–1985., 1093; Antwerpen, 2. listopada 1975., R.W. 1976.–1977., 1834), osim u hitnim slučajevima te uz dopuštenje mirovnog suca (*juge de paix*) za pozive u predmetima koji se moraju pokrenuti pred njim, suca koji je odobrio akt ako se radi o aktu koji podliježe prethodnom odobrenju te u ostalim slučajevima predsjednika prvostupanjskog suda.

Pri dostavi pismena primatelj dobiva presliku akta, dok sudski izvršitelj zadržava izvornik tijekom trajanja predmeta u svojem uredu. U slučaju poziva sudski izvršitelj ne zadržava izvornik, nego ga šalje sudu radi dodavanja u registar (dostava poziva na sud).

Preslika akta mora sadržavati sve podatke kao i izvornik, a mora je potpisati sudski izvršitelj (članak 43. Zakonika o pravosuđu); u protivnom je ništavna.

2 Koja je pismena potrebno službeno dostaviti?

Zakonom je utvrđeno koji akti moraju ili ne moraju biti predmetom dostave pismena ili slanja dokumenata. Međutim, zbog prevelikog broja nisu navedeni u cijelosti. Primjeri obuhvaćaju pozive, tužbe, presude, žalbe, prigovore itd.

3 Tko je odgovoran za dostavu pismena?

Dostavu pismena obavlja sudski izvršitelj, a mora je izvršiti sam sudski izvršitelj.

Slanje dokumenata obavlja službenik tajništva suda (u rijetkim slučajevima službenik ureda državnog odvjetnika) slanjem sudske obavijesti (posebnog oblika preporučene pisma s potvrdom primitka), odnosno običnom ili preporučenom poštom. Pravila koja se odnose na sudske obavijesti navedena su u članku 46. Zakonika o pravosuđu.

4 Dostava upita

4.1 U skladu s Uredbom (EZ) br. 1393/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenog 2007. o dostavi u državama članicama, sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima, nastoji li tijelo koje prima zahtjev u toj državi članici na vlastitu inicijativu pronaći trenutno boravište primatelja pismena koje je potrebno dostaviti ako primatelj više ne boravi na adresi koja je poznata tijelu koje podnosi zahtjev?

Da.

Tijela za zaprimanje pismena imenovana u skladu s člankom 2. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 1393/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o dostavi, u državama članicama, sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima u slučaju Belgije mjesno su nadležni sudski izvršitelji.

U skladu s člankom 1. Kraljevskog ukaza od 16. svibnja 1986. o odobravanju pristupa sudskim izvršiteljima Nacionalnom upisniku fizičkih osoba, sudski izvršitelji u svrhu obavljanja zadataka obuhvaćenih njihovom nadležnošću imaju pravo pristupa podacima iz članka 3. stavka 1. podstavaka od 1. do 9. i stavka 2. Zakona od 8. kolovoza 1983. o uspostavi Nacionalnog upisnika fizičkih osoba. Ti podaci obuhvaćaju, među ostalim, adresu registriranu kao glavnu adresu svake fizičke osobe u upisnicima stanovništva (prebivalište).

4.2 Imaju li strana pravosuđna tijela i/ili stranke u sudskim postupcima pristup registrima ili uslugama u toj državi članici kojima se omogućuje utvrđivanje trenutačne adrese osobe? Ako da, koji registri ili usluge postoje i koji se postupci moraju slijediti? Koju naknadu, ako postoji, treba platiti?

Ne.

U načelu samo Belgijanci, belgijska tijela javne vlasti i javna tijela te belgijske struke iz članka 5. Zakona od 8. kolovoza 1983. o uspostavi Nacionalnog upisnika fizičkih osoba mogu dobiti dopuštenje za pristup podacima sadržanima u tom upisniku.

Dopuštenje daje Sektorski odbor Nacionalnog upisnika (*Comité sectoriel du Registre National*) uspostavljen pri Povjerenstvu za zaštitu privatnosti (*Commission de la protection de la vie privée*) u skladu s člankom 15. Zakona od 8. kolovoza 1983. o uspostavi Nacionalnog upisnika fizičkih osoba.

4.3 Kako tijela u toj državi članici postupaju sa zahtjevom poslanim u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 1206/2001 od 28. svibnja 2001. o suradnji sudova država članica u izvođenju dokaza u građanskim ili trgovačkim stvarima u cilju otkrivanja trenutačne adrese osobe?

Nadležna tijela ne mogu djelovati u pogledu takvog zahtjeva, osim ako se traženje te adrese smatra mjerom za izvođenje dokaza u svrhu izvođenja dokaza namijenjenih uporabi u započetom ili predviđenom sudskom postupku u građanskim ili trgovačkim stvarima.

Pojam „dokaz“ nije definiran u Uredbi (EZ) br. 1206/2001 o suradnji između sudova država članica u izvođenju dokaza u građanskim ili trgovačkim stvarima. Među ostalim, taj pojam obuhvaća saslušanje svjedoka, stranaka ili stručnjaka, dostavu dokumenata, provjere, utvrđivanje činjenica, savjetovanje sa stručnjacima za obitelj ili dobrobit djece.

U skladu s člankom 1. stavkom 2. navedene Uredbe (EZ) br. 1206/2001, zahtjev se ne podnosi za „izvođenje dokaza koji nisu namijenjeni uporabi u započetom ili predviđenom sudskom postupku“.

Prema tome, načelno se adresa osobe kojoj treba dostaviti sudsko ili izvansudsko pismo ne može smatrati dokazom u smislu članka 1. navedene Uredbe (EZ) br. 1206/2001.

Nadalje, u članku 4. stavku 1. točki (b) Uredbe (EZ) br. 1206/2001 izričito je navedeno da zahtjev mora sadržavati „imena i adrese stranaka u sudskome postupku [...]“.

5 Kako se pismo obično dostavlja u praksi? Postoje li alternativne metode koje se mogu primijeniti (osim nepropisne dostave iz točke 6. u nastavku)?

(a) Dostava pismena

Način dostave uređen je člancima od 32. do 47. Zakonika o pravosuđu te se primjenjuje za dostavu pismena u građanskim i trgovačkim stvarima.

– Osobna dostava primatelju (članci 33. i 34. Zakonika o pravosuđu)

Ako sudski izvršitelj namjerava izvršiti dostavu pismena, prvo će nastojati osobno uručiti primjerak pismena primatelju. To se naziva osobnom dostavom primatelju.

Pismena se mogu uručiti osobno primatelju na bilo kojoj adresi na kojoj ga zatekne sudski izvršitelj. To ne mora nužno biti adresa prebivališta primatelja; dostava se može valjano izvršiti, na primjer, na adresi radnog mjesta primatelja, na ulici ili u uredu samog sudskog izvršitelja.

Za to vrijedi preduvjet da mjesto dostave mora biti obuhvaćeno područjem nadležnosti sudskog izvršitelja.

Ako lokacija primatelja nije poznata, sudski izvršitelj u praksi dolazi izravno na adresu prebivališta primatelja nadajući se da će ga pronaći na toj adresi.

Ako sudski izvršitelj osobno zatekne primatelja (na bilo kojem mjestu), a potomji odbije primiti presliku pismena, sudski izvršitelj evidentira da je primatelj odbio dostavu na izvorniku pismena (preslika se potom prilaže izvorniku) i smatra se da je pismo osobno uručeno primatelju.

U pogledu pravnih osoba smatra se da je pismo dostavljeno osobno primatelju ako je uručeno tijelu ili zaposleniku koji je zakonski ovlašten, na temelju osnivačkog akta ili ovlaštenja, za zastupanje pravne osobe u sudskom postupku, čak i zajednički. Na primjer, to je slučaj kod SPRL-a (društva s ograničenom odgovornošću); dostava je valjana ako je pismo uručeno direktoru društva, neovisno o tome nalazi li se on u registriranom sjedištu društva ili izvan njega.

– Dostava pismena na adresu prebivališta / adresu sjedišta pravne osobe (članak 35. Zakonika o pravosuđu)

Ako se dostava pismena ne može obaviti osobno primatelju, vrši se na adresi prebivališta primatelja. „Prebivalište“ znači adresa koja je registrirana kao glavna adresa primatelja u upisnicima stanovništva, odnosno adresa prebivališta.

U slučaju primatelja bez službene adrese prebivališta dostava se može izvršiti na njegovoj adresi boravišta. „Boravište“ znači bilo koje drugo mjesto, kao što je mjesto na kojem osoba ima ured ili obavlja poslovnu ili industrijsku djelatnost. Ako mu je tako naloženo, načelnik policije mora obavijestiti sudskog izvršitelja koji obavlja dostavu o mjestu boravišta osobe koja nema adresu prebivališta.

U slučaju pravne osobe, ako se dostava ne može izvršiti osobno primatelju, dostava pismena vrši se na adresi sjedišta pravne osobe ili administrativnog sjedišta.

U slučaju dostave na adresu prebivališta primjerak pismena uručuje se članu obitelji ili svojte primatelja, njegovu zaposleniku ili članu posluge. Ne smije se uručiti djetetu mlađem od 16 godina. Sudski izvršitelj na izvorniku i preslici pismena bilježi svojstvo osobe kojoj je uručeno pismo (npr. obiteljska veza s primateljem).

– Dostava na temelju potpisa (članak 38. stavak 1. Zakonika o pravosuđu)

Ako sudski izvršitelj ne može dostaviti pismo primjenom jedne od utvrđenih metoda (članci od 33. do 35. Zakonika o pravosuđu), dostava pismena vrši se u skladu s člankom 38. stavkom 1. Zakonika o pravosuđu, odnosno ostavljanjem pismena na adresi prebivališta ili, ako primatelj nema prebivalište, na adresi njegova boravišta (dostava na temelju potpisa).

Primjerak dokumenta ostavlja se na adresi u poštanskom sandučiću, u zapečaćenoj omotnici (koja nosi adresu ureda sudskog izvršitelja, ime i prezime primatelja i mjesto dostave te navod „Pro Justitia – Hitno uručiti“).

Ako ne postoji poštanski sandučić, sudski izvršitelj može ostaviti primjerak pismena (u omotnici) na bilo koji način (npr. može gurnuti omotnicu ispod vrata, ubaciti je kroz ogradu ili živicu, zalijepiti je na vrata s pomoću samoljepive trake itd.).

Sudski izvršitelj navodi datum, vrijeme i mjesto na kojem je ostavio primjerak pismena na njegovu izvorniku i na samom dostavljenom primjerku.

Sudski izvršitelj najkasnije prvi radni dan nakon dostave pismena šalje potpisano pismo na adresu prebivališta ili, ako je to primjenjivo, boravišta primatelja.

U pismu navodi datum i vrijeme dostave i mogućnost da primatelj osobno ili opunomoćenik s pisanim ovlaštenjem preuzme identičan primjerak pismena u uredu sudskog izvršitelja u roku od tri mjeseca od datuma dostave pismena.

Ako je primatelj podnio zahtjev za promjenu prebivališta (zahtjev za promjenu adrese), preporučeno pismo iz stavka 3. šalje se na mjesto na kojem je registriran u upisnicima stanovništva i mjesto na kojem je naveo da želi uspostaviti novo prebivalište.

Ako je podnesen prijedlog za brisanje primatelja iz javnog upisnika (njegove adrese prebivališta) po službenoj dužnosti i sudski izvršitelj ne može zaključiti na temelju činjenica da primatelj više nema prebivalište na registriranoj adresi, dovoljno je da se dostava pismena izvrši u skladu s člankom 38. stavkom 2.

Zakonika o pravosuđu (vidjeti u nastavku).

Ako je predloženo brisanje iz javnog upisnika, dostava pismena državnom odvjetniku u skladu s člankom 38. stavkom 2. Zakonika o pravosuđu (vidjeti u nastavku) dopuštena je samo ako sudski izvršitelj potvrdi da primatelj više ne živi na adresi prebivališta (npr. ako je sudski izvršitelj utvrdio da je primatelj deložiran s te adrese) ili ako je fizički nemoguće izvršiti dostavu pismena.

Kako je prethodno navedeno, slanje dokumenata vrši se slanjem pisma, preporučenog pisma ili sudske obavijesti. Možda će u budućnosti biti moguće i slanje dokumenata elektroničkim putem.

– Stvarna nemogućnost dostave pismena (članak 38. stavak 2. Zakonika o pravosuđu)

Ako je na temelju činjenica utvrđenih na licu mjesta (npr. ako je stambeni prostor uništen u požaru, ako se utvrdi da se adresa prebivališta nalazi na pustoši) razvidno da je fizički nemoguće dostaviti pismeno ostavljanjem primjerka pismena na adresi prebivališta (ili ako je primjenjivo boravišta) primatelja, dostava se vrši uručivanjem primjerka pismena mjesno nadležnom državnom odvjetniku.

Na izvorniku i preslici pismena navode se okolnosti koje su dovele do dostave pismena državnom odvjetniku.

Isto vrijedi kada se uspostavi da je lokacija (na kojoj je registrirano prebivalište primatelja) napuštena, a primatelj nije podnio zahtjev za promjenu prebivališta (npr. u slučaju deložacije primatelj nije prisutan; u tom se slučaju pismeno dostavlja državnom odvjetniku u skladu s člankom 38. stavkom 2. Zakonika o pravosuđu).

Kako je prethodno navedeno, dostava pismena u skladu s člankom 38. stavkom 2. Zakonika o pravosuđu jednako se tako primjenjuje u slučaju predloženog brisanja iz javnog upisnika po službenoj dužnosti ako sudski izvršitelj utvrdi da primatelj više ne živi na predmetnoj adresi.

Dostava pismena državnom odvjetniku nije važeća ako stranka na čiji je zahtjev izvršena dostava zna adresu odabranog prebivališta ili boravišta primatelja.

– Dostava pismena na odabranu adresu prebivališta (članak 39. Zakonika o pravosuđu)

Ako je primatelj odabrao adresu prebivališta kod zastupnika, dostava pismena i slanje dokumenata mogu se izvršiti na toj adresi. Radi se o mogućnosti, a ne o obvezi. Stoga ne postoji razlog da se dostava ne izvrši na stvarnoj adresi prebivališta (u Belgiji) umjesto odabranog prebivališta (Sudska praksa Kasacijskog suda (1. poglavlje), 26. veljače 2010., J.T., 2010., br. 6397, 371; Sudska praksa Kasacijskog suda (1. poglavlje), 10. svibnja 2012., R.W., 2012.–2013., 1212).

Postoji samo jedna iznimka: ako primatelj čije je stvarno prebivalište (ili registrirano sjedište) u inozemstvu ima odabranu adresu prebivališta u Belgiji, dostava pismena mora se izvršiti na tu adresu; u protivnom nije valjana (članak 40. Zakonika o pravosuđu, vidjeti i sudsku praksu Kasacijskog suda (1. poglavlje), 9. siječnja 1997., R.W. 1997.–1998., 811: „Ako stranka na čiji se zahtjev vrši dostava pismena zna odabranu adresu prebivališta primatelja, ta stranka mora izvršiti dostavu na toj adresi; ne radi se o opciji, nego o obvezi u skladu s javnim poretkom.”).

Ako se preslika osobno uručuje zastupniku na adresi odabranog prebivališta, smatra se da je pismeno uručeno osobno primatelju. Dostava pismena i slanje dokumenata više se ne mogu vršiti na adresu odabranog prebivališta ako je zastupnik preminuo, ako više nema prebivalište na toj adresi ili ako je prestao obavljati gospodarsku djelatnost.

Adresa prebivališta bira se na temelju pravnog odnosa između stranaka (odnosno u okviru postupka između stranaka). Zbog toga je valjana samo između tih stranaka i ograničena na taj pravni odnos. Prema tome, Kasacijski sud presudio je da je odabir prebivališta u postupkovnom aktu prvostupanjskog postupka (npr. u pozivu ili zahtjevu) valjan samo za čitavi prvostupanjski postupak, za izvršenje presude kojom se on okončava i podnošenje žalbe protiv te presude (koju podnosi protivna stranka). Ako odabir prebivališta nije ponovljen u narednim postupcima (npr. u žalbenom postupku), ne vrijedi za te daljnje postupke (sudska praksa Kasacijskog suda, 1. poglavlje, 30. svibnja 2003., R.W. 2003.–2004., 974; Sudska praksa Kasacijskog suda 2. poglavlje, 10. svibnja 2006., R.W. 2006.–2009., 455; Sudska praksa Kasacijskog suda 1. poglavlje, 29. svibnja 2009., R.W. 2010.–2011., 1561).

Potrebno je razlikovati pojam „odabranog prebivališta” i pojam „referentne adrese”, o kojem je riječ u nastavku.

U pogledu primjene jezičnog zakonodavstva (Zakon od 15. lipnja 1935. o uporabi jezika u sudskim stvarima) sudac nadležan za izvršenje u Bruggeu donio je jasnu presudu (sud nadležan za izvršenje, Brugge, 11. listopada 2006., T.G.R. 2010., 95): važno je mjesto na kojem je zaista izvršena dostava pismena (u ovom slučaju odabrano prebivalište), a ne stvarno prebivalište. U tom su predmetu podnositelj zahtjeva i stranka kojoj je upućeno pismeno živjeli u frankofonoj regiji. Međutim, stranka kojoj je upućeno pismeno imala je odabrano prebivalište u regiji u kojoj se govori nizozemskim jezikom. Toj je stranci poslan poziv (samo na nizozemskom jeziku) u akuzatornom postupku da se pojavi pred sudom nadležnim za izvršenje u Bruggeu. U skladu s jezičnim zakonodavstvom poziv je morao biti sastavljen na nizozemskom jeziku. Pitanje je bilo je li tom pozivu trebalo priložiti prijevod na francuski jezik u skladu s člankom 38. Zakona u uporabi jezika. Sudac je utvrdio da pozivu sastavljenom na nizozemskom jeziku nije trebalo priložiti prijevod na francuski jezik jer je za odabir jezika važno samo mjesto dostave pismena.

– Dostava pismena u slučaju nepoznate adrese prebivališta (članak 40. Zakonika o pravosuđu)

„Za osobe koje nemaju poznato prebivalište, boravište ili odabrano prebivalište u Belgiji, sudski izvršitelj šalje presliku pismena preporučenom poštom na njihovo prebivalište ili boravište u inozemstvu, zrakoplovnom poštom ako odredište nije u susjednoj zemlji, ne dovodeći u pitanje druge oblike dostave ugovorene između Belgije i zemlje u kojoj takva osoba ima prebivalište ili boravište. Smatra se da je pismeno uručeno kada je predano poštanskoj službi, koja daje potvrdu predaje pošiljke, kako je navedeno u ovom članku.

Za osobe koje nemaju poznato prebivalište, boravište ili odabrano prebivalište u Belgiji ili inozemstvu, pismeno se predaje državnom odvjetniku mjesno nadležnom u mjestu u kojem zasjeda sud koji treba primiti ili je primio zahtjev; ako zahtjev nije predan sudu, pismeno se uručuje državnom odvjetniku mjesno nadležnom u mjestu prebivališta podnositelja zahtjeva ili, ako nema prebivalište u Belgiji, državnom odvjetniku u Bruxellesu.

(...)

Dostava pismena uvijek se može izvršiti osobnom dostavom primatelju ako se on nalazi u Belgiji.

Dostava pismena u inozemstvo ili državnom odvjetniku nije važeća ako stranka na čiji je zahtjev izvršena dostava zna adresu prebivališta, boravišta ili odabranog prebivališta primatelja u Belgiji ili, ako je primjenjivo, u inozemstvu.”

Kasacijski sud smatra da nije riječ o mogućnosti, nego o obvezi koja čini pitanje javnog poretka (sudska praksa Kasacijskog suda, 1. poglavlje, 9. siječnja 1997., R.W. 1997.–1998., 811).

Stranka kojoj se dostavlja pismeno, a koja tvrdi da protivna stranka zna njezino boravište, i poziva se na pravilo prema kojem dostava pismena državnom odvjetniku nije važeća, o tome mora dostaviti dokaze. Prema tome, teret dokazivanja je na stranci kojoj se dostavlja pismeno (sud nadležan za izvršenje, Gent, 18. ožujka 2008., R.W. 2010.–2011., 124).

– Posebna pravila u pogledu dostave pismena (vidjeti članke 41. i 42. Zakonika o pravosuđu).

– Dostava pismena i slanje dokumenata osobama koje imaju skrbnika vrše se tim osobama te na adresu prebivališta ili boravišta skrbnika pod uvjetom da se ta dostava pismena ili slanje dokumenata odnosi na funkciju skrbnika (članak 499/12 Građanskog zakonika).

Referentna adresa: „referentna adresa” znači adresa fizičke osobe navedena u upisniku stanovništva na mjestu na kojem ta osoba ima prebivalište ili adresa pravne osobe na kojoj je, uz suglasnost te pravne osobe, registrirana osoba bez stalnog boravišta (članak 1. stavak 2. Zakona od 19. srpnja 1991.).

Osoba bez stalnog boravišta upotrebljava adresu prebivališta druge osobe. Osoba koja dopušta fizičkoj osobi da upotrebljava adresu njezina prebivališta kao referentnu adresu obvezuje se da će toj osobi besplatno proslijediti sve dokumente (npr. poštu) koji su joj poslani. Nadalje, određene naknade (za koje je potrebna službena adresa) (na primjer, obiteljske naknade, naknade za nezaposlenost, naknade na temelju osiguranja itd.) mogu se slati na referentnu adresu. (Međutim, za primanje naknade za socijalnu integraciju nije potrebna referentna adresa!)

Osobe (bez stalnog prebivališta ili boravišta) koje mogu upotrebljavati referentnu adresu jesu:

- osobe koje žive u pokretnom prebivalištu (npr. brod, kamp-prikolica ili kamper) (ne uključujući pokretne kuće),
- osobe odsutne iz zajednice manje od jedne godine zbog studijskog ili poslovnog putovanja,
- članovi civilnog i vojnog osoblja Oružanih snaga upućeni na rad u inozemstvo i članovi njihova kućanstva,
- osobe koje više nemaju dom zbog nedostatnih sredstava.

Centar za socijalnu skrb ili fizička osoba može dati referentnu adresu.

Ako osoba ima referentnu adresu, sudski izvršitelj može dostaviti sva pismena na tu adresu, protivno prethodno opisanom pojmu odabranog prebivališta: sudski izvršitelj na toj adresi može izvršiti samo dostavu pismena koja se odnose na pravni postupak / postupak za koji je tamo odabrano prebivalište. Međutim, sudski izvršitelji ne mogu vršiti ovrhe na referentnoj adresi (protiv osobe koja ima tu referentnu adresu) jer se smatra da ta osoba ne posjeduje pokretnu imovinu na toj adresi.

(b) Slanje dokumenata

Čl. 46. st. 1. [...]

„Ako se sudska obavijest šalje u tiskanom obliku, poštanska služba predaje je primatelju osobno ili na adresi njegova prebivališta, kako je predviđeno člancima 33., 34., 35. i 39. Osoba kojoj je obavijest predana potpisuje i datira potvrdu primitka, koju poštanska služba vraća pošiljatelju. U slučaju da primatelj odbije potpisati ili datirati potvrdu primitka, poštanski službenik to bilježi na dnu potvrde.

Ako se sudska obavijest ne može isporučiti primatelju osobno ili na adresi njegova prebivališta, poštanski službenik ostavlja obavijest o isporuci. Sudska obavijest može se preuzeti iz poštanskog ureda u roku od osam dana. Tijekom tog razdoblja može je preuzeti primatelj ili osoba uredno ovlaštena u pisanom obliku.

Međutim, ako primatelj sudske obavijesti zatraži ponovno slanje svoje pošte ili ako zatraži njezino čuvanje u poštanskom uredu, obavijest se ponovno šalje ili čuva na adresi koju je odredio primatelj tijekom razdoblja obuhvaćenog zahtjevom.

Sudska obavijest upućena osobi koja je predmetom stečajnog postupka predaje se stečajnom upravitelju.

Pravila za primjenu podstavaka od 3. do 5. utvrđuje kralj.

[...]

Stavak 4. Ministar pravosuđa može utvrditi oblike i navode o usluzi koji moraju pratiti slanje sudske obavijesti. Ako se odredište nalazi u inozemstvu, sudska obavijest zamjenjuje preporučena obavijest, ne dovodeći u pitanje načine slanja predviđene međunarodnim konvencijama i primjenu stavaka 2. i 3.

Ako je jedan od tužitelja ili tuženika izrazio suglasnost s time u aktu kojim se pokreće postupak ili tužbi, pisanim putem najkasnije do trenutka prvog pojavljivanja pred sucem, sudske obavijesti mogu se zamijeniti slanjem sudskih pismena, koje se provodi na zahtjev stranke odgovorne za navedeno.

Čl. 46/1 Slanje dokumenata upućivanjem običnog pisma stranci za koju djeluje odvjetnik u skladu s člancima 728., 729. ili 729/1 koji nije obavijestio tajništvo suda da više neće djelovati u ime te stranke u skladu s člankom 729/1 provodi se slanjem pisma tom odvjetniku”.

Člankom 32.b Zakonika o pravosuđu uspostavlja se pravni okvir za komunikaciju i slanje dokumenata između sudionika u pravosudnom sustavu.

6 Je li elektronička dostava pismena (dostava sudskih ili izvansudskih pismena elektroničkom komunikacijom na daljinu, primjerice e-poštom, sigurnom internetskom aplikacijom, faksom, sms-om itd.) dopuštena u pamičnim postupcima? Ako da, za koju je vrstu postupaka dopuštena ta metoda? Postoje li ograničenja u pogledu dostupnosti/pristupa toj metodi dostave pismena ovisno o tome tko je primatelj (pravni stručnjak, pravna osoba, poduzeće ili drugi poslovni subjekt itd.?)

U bliskoj budućnosti bit će uveden sustav za elektroničku dostavu pismena. Pravni okvir već je uspostavljen, ali još nije stupio na snagu. Sudski izvršitelji u građanskim ili kaznenim stvarima mogu odlučiti hoće li vršiti dostavu pismena elektroničkim putem ili osobno. Načelo teritorijalnosti primjenjivat će se i dalje. U praksi dostava pismena provodit će se na elektroničku pravnu adresu koju određuju nadležna tijela ili elektroničko odabrano prebivalište. Kako bi primao pismena na elektroničkoj adresi prebivališta, primatelj mora dati izričitu suglasnost za navedeno putem svojeg e-ID-a.

7 „Nepropisna” dostava

7.1 Dopušta li zakon te države članice druge metode dostave u slučajevima kad nije bilo moguće dostaviti pismena primatelju (npr. obavijest na kućnu adresu, na ured ovršitelja, poštom ili oglašavanjem na obavijesnu ploču)?

Belgijskim pravom predviđeni su različiti načini slanja dokumenata (vidjeti odgovor na 5. pitanje).

Najčešća metoda slanja pravosudnih dokumenata jest dostava pismena putem sudskog izvršitelja.

Člankom 32. Zakonika o pravosuđu dostava pismena definirana je kao „dostava izvornika ili preslike pismena; provodi je sudski izvršitelj ili, u slučajevima predviđenima zakonom, kako je utvrđeno zakonom”.

Međutim, zakonom su utvrđeni određeni slučajevi u kojima se dokumenti mogu uručiti običnim **slanjem dokumenata**.

Člankom 32. Zakonika o pravosuđu slanje dokumenata definirano je kao „slanje postupovnog akta u izvorniku ili preslici; slanje dokumenata provode poštanske službe ili se dokumenti šalju na elektroničku pravnu adresu ili, u slučajevima predviđenima zakonom, putem telefaksa ili kako je utvrđeno zakonom”.

Člankom 14. Uredbe (EZ) br. 1393/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o dostavi, u državama članicama, sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima utvrđeno je da se dostava putem pošte mora „obaviti izravno putem pošte preporučenom pošiljkom uz potvrdu primitka ili sličnu potvrdu”.

1. Glavni načini dostave pismena

(a) Osobna dostava primatelju (članci 33. i 34. Zakonika o pravosuđu)

U skladu s člankom 33. Zakonika o pravosuđu „dostava pismena vrši se osobno ako se primjerak pismena uručuje osobno primatelju. Pismena se mogu uručiti osobno primatelju na bilo kojoj adresi na kojoj ga zatekne sudski izvršitelj. Ako primatelj odbije primiti primjerak pismena, sudski izvršitelj to evidentira na izvorniku pismena te se smatra da je pismeno uručeno osobno primatelju”.

Nadalje, člankom 34. Zakonika o pravosuđu utvrđeno je da se „smatra da je pismeno uručeno osobno primatelju ako je uručeno tijelu ili zaposleniku koji je zakonski ovlašten, na temelju osnivačkog akta ili ovlaštenja, za zastupanje pravne osobe u sudskom postupku, čak i zajednički”.

(b) Dostava na adresu prebivališta (članak 35. Zakonika o pravosuđu)

Člankom 35. Zakonika o pravosuđu utvrđeno je da „ako se dostava pismena ne može obaviti osobno primatelju, vrši se na adresi prebivališta primatelja ili, ako ne postoji adresa prebivališta, na adresi boravišta primatelja te, ako se radi o pravnoj osobi, na adresi sjedišta pravne osobe ili njezina administrativnog sjedišta. Primjerak pismena uručuje se članu obitelji ili svojte primatelja, njegovu zaposleniku ili članu posluge. Ne smije se uručiti djetetu mlađem od 16 godina. [...]

U skladu s člankom 36. Zakonika o pravosuđu prebivalište je „glavna adresa na kojoj je osoba registrirana u upisnicima stanovništva”, dok je boravište „bilo koje drugo mjesto, kao što je mjesto na kojem osoba ima ured ili obavlja poslovnu ili industrijsku djelatnost”.

(c) Dostava pismena ostavljanjem primjerka pismena (članak 38. stavak 1. Zakonika o pravosuđu)

Člankom 38. stavkom 1. Zakonika o pravosuđu utvrđeno je da, ako se dostava pismena ne može obaviti osobno primatelju ili na adresi prebivališta, „dostava pismena vrši se na način da sudski izvršitelj ostavlja primjerak pismena u zapečaćenoj omotnici na adresi prebivališta ili, ako je primjenjivo, na adresi boravišta primatelja”. Na toj omotnici moraju biti navedeni određeni podaci predviđeni člankom 44. stavkom 1. Zakonika o pravosuđu.

Članak 38. stavak 1. Zakonika o pravosuđu glasi kako slijedi: „Sudski izvršitelj najkasnije prvi radni dan nakon dostave pismena šalje potpisano pismo, u obliku preporučene sudske obavijesti, na adresu prebivališta ili, ako je primjenjivo, boravišta primatelja. U tom pismu navodi datum i vrijeme dostave i mogućnost da primatelj osobno ili opunomoćenik s pisanim ovlaštenjem preuzme primjerak pismena u uredu sudskog izvršitelja u roku od tri mjeseca od datuma dostave pismena.”

(d) Odabir adrese prebivališta (članak 39. Zakonika o pravosuđu)

Kako je propisano člankom 39. Zakonika o pravosuđu, „ako je primatelj odabrao adresu prebivališta kod zastupnika, dostava pismena i slanje dokumenata mogu se izvršiti na toj adresi. Ako se preslika osobno uručuje zastupniku na adresi odabranog prebivališta, smatra se da je pismo uručeno osobno primatelju. Dostava pismena i slanje dokumenata više se ne mogu vršiti na adresi odabranog prebivališta ako je zastupnik preminuo, ako više nema prebivalište na toj adresi ili ako je prestao tamo obavljati gospodarsku djelatnost”.

2. Slanje obavijesti preporučenom pošiljkom uz potvrdu primitka

Kada se dokument šalje u obliku preporučene pošiljke s potvrdom primitka, ako primatelj nije dostupan na adresi navedenoj na pošiljci, na toj se adresi ostavlja obavijest o dostavi. U tom se slučaju pošiljka može preuzeti na mjestu navedenom u toj obavijesti ili na mjestu koje su dogovorili poštanska služba i primatelj, u roku od 15 dana, ne računajući dan dostave.

7.2 Ako se primjenjuju druge metode, kada se smatra da su dokumenti dostavljeni?

Kada se dokument šalje u obliku preporučene pošiljke s potvrdom primitka, ako primatelj nije dostupan na adresi navedenoj na pošiljci, na toj se adresi ostavlja obavijest o dostavi. U tom se slučaju pošiljka može preuzeti na mjestu navedenom u toj obavijesti ili na mjestu koje su dogovorili poštanska služba i primatelj u roku od 15 dana, ne računajući dan dostave.

Ako se vrši **dostava pismena**, potvrda o dostavi pismena mora sadržavati datum dostave (članak 43. Zakonika o pravosuđu).

Ako se vrši **slanje dokumenata**, u Belgiji se primjenjuje sustav dvostrukog datuma.

Datum primjenjiv za pošiljatelja razlikuje se od datuma primjenjivog za primatelja dokumenta.

Za pošiljatelja je datum slanja dokumenta datum otpreme dokumenta.

Člankom 53.a belgijskog Zakonika o pravosuđu utvrđeno je da, osim ako je drugačije predviđeno zakonom, razdoblje za primatelja počinje na prvi dan nakon datuma na koji je obavijest isporučena na adresu njegova prebivališta ili, ako je primjenjivo, boravišta ili odabranog prebivališta.

7.3 Ako je druga metoda dostave pohrana pismena na posebno mjesto (npr. u poštanski ured), kako se primatelja obavješćuje o tom pohranjivanju?

U pogledu **dostave pismena** ostavljanjem primjerka pismena, vidjeti prethodno: Dostava pismena ostavljanjem primjerka pismena (članak 38. stavak 1. Zakonika o pravosuđu)

7.4 Ako primatelj odbija prihvatiti dostavu pismena, koje su posljedice toga? Smatraju li se pismena propisno dostavljenima ako odbijanje nije bilo zakonito?

U slučaju **dostave pismena** primatelj nema mogućnost odbijanja primitka pismena, osim ako je primjenjiv razlog za odbijanje iz članka 5. i 8. navedene Uredbe (EZ) br. 1393/2007 (zahtjev za prijevod).

U slučaju **slanja dokumenata** člankom 53.a belgijskog Zakonika o pravosuđu utvrđeno je da, osim ako je drugačije predviđeno zakonom, razdoblje za primatelja počinje na prvi dan nakon datuma na koji je obavijest **isporučena** na adresu njegova prebivališta ili, ako je primjenjivo, boravišta ili odabranog prebivališta. Prema tome, ne postoji mogućnost da primatelj odbije primitak dokumenta poslanog preporučenom poštom s potvrdom primitka.

Međutim, primatelj dokumenta poslanog preporučenom poštom s potvrdom primitka može naknadno osporiti valjanost te dostave na način da dokaže da nije bio prisutan na adresi svojoj prebivališta, boravišta ili odabranog prebivališta navedenoj na preporučenoj pošiljci. Dakle, dostavom pismena koju vrši sudski izvršitelj pruža se veća pravna sigurnost nego slanjem dokumenata preporučenom poštom s potvrdom primitka. Kod dostave pismena predmetni sudski izvršitelj provjerava adresu primatelja u Nacionalnom upisniku fizičkih osoba. Nadalje, datum slanja dokumenta preporučenom poštom ne može se pouzdanog utvrditi ako primatelj nije datirao ili potpisao potvrdu primitka pri (prvoj) dostavi preporučene obavijesti na adresi njegova prebivališta, boravišta ili odabranog prebivališta, dok je datum dostave pismena uvijek naveden na potvrdi o dostavi pismena.

Nadalje, iz pripremnih radova na navedenoj Uredbi (EZ) br. 1393/2007 te osobito iz prijedloga Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1348/2000 od 29. svibnja 2000. o dostavi, u državama članicama, sudskih i izvansudskih pismena u građanskim i trgovačkim stvarima, koju je Komisija predstavila 11. srpnja 2005., proizlazi da je svrha izmjene članka 14. bila uvođenje „ujednačene odredbe o poštanskim uslugama za sve države članice, kojom je predviđen ujednačeni zahtjev (preporučena pošiljka uz potvrdu primitka ili sličnu potvrdu) [...]. Tim je zahtjevom s dovoljnom sigurnošću zajamčeno da je primatelj primio dokument i o tome postoji dostatni dokaz”. Prema tome, svrha je zahtjeva za potvrdu primitka osiguranje pravne sigurnosti za stranke. U skladu s tim pripremnim radovima ne može se utvrditi da je primatelj „primio” dokument ako nije potpisao potvrdu primitka. Međutim, rješenje iz članka 53.a belgijskog Zakonika o pravosuđu znači da je slanje dokumenta izvršeno kada je dokument „ispušten” na adresu prebivališta, boravišta ili odabranog prebivališta primatelja, s tim da nije potrebno dokument zaista uručiti primatelju ni potpisati potvrdu primitka.

8 Dostava poštom iz inozemstva (članak 14. Uredbe o dostavi)

8.1 Ako poštanska služba dostavlja pismena poslana iz inozemstva primatelju u ovoj državi članici u situaciji u kojoj se zahtijeva potvrda o primitku (članak 14. Uredbe o dostavi), dostavlja li poštanska služba pismena samo primatelju ili smije, u skladu s nacionalnim pravilima poštanske dostave, pismena dostaviti drugoj osobi na istoj adresi?

Člankom 1. Kraljevskog ukaza od 27. travnja 2007. o poštanskim uslugama (Kraljevski ukaz od 27. travnja 2007. o uređenju poštanskih usluga) utvrđeno je da su registrirane poštanske pošiljke preporučene poštanske pošiljke i pošiljke s označenom vrijednošću.

Načelno se preporučena pošiljka s potvrdom primitka može predati samo primatelju nakon utvrđivanja njegova identiteta te nakon što primatelj potpiše potvrdu primitka (članci 30., 53. i 54., *a contrario*, Kraljevskog ukaza od 27. travnja 2007.).

Međutim, člankom 57. Kraljevskog ukaza od 27. travnja 2007. utvrđeno je da se „preporučena poštanska pošiljka na kojoj se adresa odnosi na osobu kod koje je primatelj odabrao prebivalište može predati toj osobi”.

Člankom 62. Kraljevskog ukaza od 27. travnja 2007. propisano je da se „osobe koje se smatraju primateljima pošiljaka upućenih trgovačkim društvima, udrugama, tijelima, poduzećima i zajednicama smatraju osobama sposobnima za primanje pošte u skladu s pravilima općeg zakona”.

Člankom 58. Kraljevskog ukaza od 27. travnja 2007. predviđeno je da se „preporučene pošiljke upućene maloljetnicima mlađima od 15 godina predaju osobama pod čijom se skrbi te osobe nalaze”.

Konačno, u skladu s člankom 65. Kraljevskog ukaza od 27. travnja 2007. preporučene pošiljke „mogu se predati zastupniku primatelja nakon predočavanja poštanskog ovlaštenja kojim je službeno prenesena ovlast za primanje poštanskih pošiljki”.

8.2 U skladu s pravilima poštanske dostave u toj državi članici, kako se može utjecati na dostavu pismena iz inozemstva u skladu s člankom 14. Uredbe o dostavi br. 1393/2007 ako se na adresi za dostavu nije moglo doći ni do primatelja ni do druge osobe koja je ovlaštena primiti dostavu (ako je moguće u skladu s nacionalnim pravilima poštanske dostave – vidi gore)?

Poštanske pošiljke šalju se na navedenu adresu, osim u slučaju očigledne pogreške (npr.: pogrešno napisan naziv ulice, netočan kućni broj, očigledno netočan poštanski broj itd.).

Ako nije moguće pronaći primatelja na navedenoj adresi, preporučena pošiljka ne isporučuje se, osim ako je sam primatelj zatražio slanje poštanskih pošiljaka na drugu adresu u okviru usluge prosljeđivanja (članak 51. Kraljevskog ukaza od 27. travnja 2007. o uređenju poštanskih usluga).

8.3 Dozvoljava li poštanski ured određeno razdoblje za preuzimanje pismena prije nego se vrate kao nedostavljeni? Ako da, kako se primatelja obavještava da postoji pošta koju treba preuzeti u poštanskom uredu?

U skladu s člankom 60. Kraljevskog ukaza od 27. travnja 2007. o poštanskim uslugama „u slučaju neuspješne isporuke preporučenih pošiljaka na adresi prebivališta, o tome se ostavlja obavijest. U tom se slučaju pošiljke mogu preuzeti na mjestu navedenom u toj obavijesti ili na mjestu koje su dogovorili [poštanska služba] i primatelj, u roku od 15 dana, ne računajući dan dostave“.

Člankom 66. navedenog Kraljevskog ukaza od 27. travnja 2007. utvrđeno je da se „poštanske pošiljke koje se nisu mogle isporučiti primatelju vraćaju pošiljatelju [...]. Preporučene pošiljke i knjige uvijek se moraju vratiti“.

9 Postoji li pisani dokaz o dostavi pismena?

U slučaju dostave pismena člankom 43. Zakonika o pravosuđu utvrđeno je da osoba kojoj se predaje primjerak pismena mora potpisati izvornik. Ako to odbije, sudski izvršitelj to evidentira na potvrdi o dostavi pismena. Prema tome, u svim slučajevima postoji dokaz o dostavi pismena. Vrlo je teško osporiti evidenciju sudskog izvršitelja.

Naravno, u slučaju slanja dokumenata postoji pisani dokaz ako se radi o preporučenoj pošiljci. Jednako tako, u slučaju sudske obavijesti člankom 46.

Zakonika o pravosuđu predviđena je potvrda primitka. Dokaz se čuva u spisu postupka.

10 Što se događa ako nešto pođe po zlu i primatelj ne primi pismeno ili se pri dostavi dogodi povreda zakona (npr. dokument se dostavi trećoj osobi)? Može li dostava pismena svejedno biti valjana (npr. je li moguće ispraviti povredu zakona) ili je potrebno iznova dostaviti pismeno?

Budući da se, u skladu s belgijskim pravom, dostava pismena vrši osobno, u uobičajenim okolnostima malo je vjerojatno da primatelj neće primiti pismeno.

To znači da sudski izvršitelj predaje primjerak pismena osobno primatelju. Međutim, pravom se predviđa i da se to pismeno dostavi trećoj strani (članak 35.

Zakonika o pravosuđu) ili ostavi na nekoj adresi (članak 38.). U takvim se slučajevima dostava pismena smatra potpuno valjanom čak i ako dokument nije uručen osobno primatelju. Osoba koja zakonito potvrdi primitak pismena, u skladu s člankom 35., ali koja to pismeno ne proslijedi ili o tome ne obavijesti primatelja može podlijeđati građanskoj odgovornosti. Ta odredba daje vrlo dobre rezultate u praksi.

Međutim, ne može se isključiti mogućnost kršenja zakona tijekom dostave pismena ili slanja dokumenata (npr. u slučaju propusta u navođenju određenih podataka u pismenu). Postupovna kazna za nepravilnu dostavu pismena ili slanje dokumenata jest ništavnost postupovnih akata. Relevantna pravila o ništavnosti utvrđena su u člancima od 860. do 866. Zakonika o pravosuđu.

Zaključno, potrebno je napomenuti da osobe koje su prouzročile ništavnost mogu podlijeđati odgovornosti ako se utvrdi da je do ništavnosti došlo njihovom krivnjom.

11 Moram li platiti dostavu pismena i, ako da, koliko?

Sudski izvršitelj prima naknadu za svoj rad. Iznos te naknade uređen je člankom 522. stavkom 1. Zakonika o pravosuđu.

Točne cijene, koje se moraju poštovati, utvrđene su Kraljevskim ukazom od 30. studenoga 1976. o cijenama usluga sudskih izvršitelja u građanskim i trgovačkim stvarima te određenim naknadama (vidjeti

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=1976113030&table_name=loi).

Posljednji put ažurirano: 19/12/2018

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJNI-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.